СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. Ч. 219. Джерзі Сиτі, Н. Дж., пятниця, 20-го вересня 1935. — VOL. XLIII. No. 219. Jersey City, N. J., Friday, September 20, 1935. THREE CENTS

АМЕРИКА ПРИГОТОВЛЯЄ ФЛЬОТУ НА ВИПАДОК ВІЙНИ

ВАШИНҐТОН. — Американська воєнна фльота вже приготовляється до служби на випадок вибуху нової війни. В такому випадку має вона стерегти побережа Атлянтійського океану та торговельних доріг на ньому.

Для належитого сповнення цеї служби пересунеться на Атлянтійський океан багато кораблів з фльоти Тихого океану.

Вимоги цеї служби стають притокою пропаганди за збільшення американської воєнної фльоти.

СПРАВА МУНІЯ ПЕРЕД СУДОМ.

САН ФРАНСІСКО.—Найвищий суд стейту Каліфорнії, розглядаючи справу Томи Мунія, відкинув перші внески на відкриття наново справи, але потім дозволив самому засудженому зізнавати у власній обороні.

Тома Муні зявився в суді з фотоґрафіями, знятими в часі паради воєнного приготування в Сан Франсіско в 1916-тім році; він думає доказати ними понад усякий сумнів, що в часі вибуху бомби на цій параді він знаходився більше ніж милю від місця вибуху. Ці фотоґрафії не є новим доказом, бо їх оборона Мунія предкладала була ще підчас розправи проти нього 19 літ тому.

Справу переслухує А. Е. Шо як „рефері", себто розємний суддя, що має вирішити певні факти.

БОРОТЬБА ЗА ЮНІЙНУ ЗАПЛАТУ ЗА ЗАПОМОГОВУ ПРАЦЮ.

НЮ ЙОРК. — Боротьба за висоту робітничої заплати за запомогову роботу ще не втихла. Були чутки, що уряд уже схиляється до полагодження справи дорогою компромісу, себто певного уступства юніям, але тепер юнії заявляють, що в цій справі вони не признають ніякого компромісу.

Мовляв, вони будуть вдоволені тільки тоді, як уряд признасть робітникам, що мають роботу від уряду, таку заплату, яка панує в данім промислі в дану хвилю.

АДВОКАТИ ПРОТИ РОБІТНИЧОГО ЗАКОНА.

ВАШИНҐТОН. — Ліґа Американської Свободи видала публично звіт "Краєвого Комітету Адвокатів", з котрого виходить, що „краєвий закон робітничих відносин" не годиться з американською конституцією. Опінію підписали 58 адвокатів.

ЗАГАДОЧНЕ ВБИВСТВО 4 ОСІБ.

НЮАРК. — Коло пів до першої години в ночі з середи на четвер до місцевої поліції хтось говорив телефоном: „Як підете до дому під ч. 938 при Савт 13-та вулиця, знайдете три трупи". Як поліцай при телефоні став допитуватися, телефон замкнувся.

На радіовий приказ поліції на подану адресу поїхали з ріжних сторін міста кілька поліційних автомобілів. По допитах серед жильців дому поліцаї зайшли нарешті під одно мешкання на другім поверсі. Було це мешкання Орлянда Лє Вана, формана нюарського департаменту парків. На їх стукання ніхто не відповідав. Вломилися до середини. На софі в світлиці лежало тіло молодого чоловіка, в котрім сусіди розпізнали 22-літнього Джана Ґірія, прибраного сина Лє Вана. На долівці лежав великий револьвер. У кухні на долівці лежали тіла трох інших мужчин. Двох з них сусіди скоро пізнали як Орлянда Лє Вана та Бенджемина, його брата. Третій був в околиці незнаний.

Покищо поліція не може ніяк розвязати загадки почвірного вбивства.

ТАБОРИ „СІ-СІ-СІ" ПРИЙМУТЬ 100,000 ХЛОПЦІВ.

ВАШИНҐТОН. — З днем 1-го жовтня уряд почне наново набирати хлопців до „таборів цивільної консервації" („Сі-Сі-Сі").

Уряд думає набрати їх 100,000. Приймають до них у віці від 17 літ життя.

Рівночасно уряд поширяє свою програму щодо лісових таборів, у котрих тепер є вже понад 519,000 осіб.

ПОЯСНЯЄ ХОДЖЕННЯ ПО ВОГНЮ.

НЮ ЙОРК. — Джозеф Донинґер, предсідник дослідного комітету „універсальної ради для психічного розсліду", що займається розкриванням усяких штучок, яких творці подають їх за чуда, подає до публичного відома пояснення вістки з Лондону, що молодий Індієць Куда Букс продукується там з ходженням по грані й не попікається.

Донинґер каже, що це не є ніяке чудо, а тільки звичайна собі штучка („трик"), яку попи секти Шінто здавна представляли своїм вірним за чудо. Обман полягає на тому, що чудодій розкладає вогонь так, що він горить скорше в одному місці, ніж у другому, і факір ступає потім туди, де вугля вже вигоріло й перемінилося на мягкий попіл.

КОЖДА ЛЮДИНА МАЄ ТЕЛЕПАТИЧНУ СИЛУ.

Д-р Алексис Карел з Ню Йорку, відомий учений Ракефалерівського Інституту, сказав у розмові з ґазетярами з нагоди повороту з Европи, що кожда людина має якусь телепатичну силу, себто силу лікувати інших людей на віддаль.

ПРОВАНСАЛЬСЬКІ КУХАРКИ ПОКЛОНЯЮТЬСЯ СВОЇЙ СВЯТІЙ.

У славнім французькім місті Тарасконі зібрались кухарки з цілого Провансу, щоб поклонитися своїй патронці. Є нею св. Марта; сестра Лазаря, що приймала Ісуса. Зображають її з кухонною ложкою і вязкою ключів. Провансальські леґенди оповідають, що історія її життя звязана саме з Тарасконом, бо тут її поховали. Кажуть, що вона вибралась була у подорож до Ґалії і вбила дракона. Тарасконці, як знаємо з повісти Додета, вміють вигадувати нечувані історії і роблять це так самовпевнено, що треба їм вірити. Провансальські кухарки, коли приходять на них тяжкі часи, моляться до св. Марти і вірять, що коли вона не може допомогти їм ложкою і ключами, то допоможе мечем.

ОРАНҐУТАН УБИВ ВЛОМНИКА.

Італійська преса пише про такий випадок у Мондако коло Венеції. Мешканець Паольо Лякардо привіз з подорожі до тропікальних країв молодого оранґутана. Оранґутан освоївся і виріс на великого самця, який дуже не любить чужих людей. Одної днини Лякардо вернувся з міста і побачив на підлозі у своїм кабінеті покусаного і покаліченого мужчину, якого не можна було пізнати. На основі відтисків пальців ствердила поліція, що це був відомий вломник. Він не знав мабуть нічого про малпу, вліз до помешкання і там зустрінув оранґутана. Сильний оранґутан вхопив вломника у свої міцні обійми, з яких уже вломникови не вдалося звільнитись.

КРАЇНА БЕЗ БЕЗРОБІТНИХ.

Шведський міністер суспільних справ, Меллер, виголосив у Мальме промову, в якій заявив, що безробіття в Швеції є тепер менше, як денебудь. 31. липня ц. р. у цілій Швеції було 43 тисячі безробітних, та й то з них тільки 13 тисяч не мають ніякої праці, бо решта частинно працює при державних роботах.

БІЙ БИКІВ НА ВУЛИЦІ.

У Мадриді два бики, призначені для змагань на арені, вирвалися з ваґонів на двірці і втекли на вулицю. Серед великої юрби цікавих на середині вулиці бились вони один з одним так довго, аж один упав мертвий.

ВІДНОВА СОФІЙСЬКОГО СОБОРУ.

Советська „Правда" з 6. серпня ц. р. повідомляє, що в Києві почали відновляти Софійський собор. На підставі пляну мають там відтворити фрески і мозаїку давніх византійських мистців. Всі пізніші малюнки, що їх наклали на фрески, зітруть, мозаїку зміцнять.

ВЕЛИКИЙ ШПИГУНСЬКИЙ ПРОЦЕС У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

З Братислави повідомляють: Перед карним судом у місцевости Стіявніца Банська-Беля відбувся процес проти 15 осіб, обвинувачених у військовій шпіонажі в користь Мадярщини. Підсудних обвинувачують у тому, що довший час висилали шифровані депеші до мадярської місцевости Сальґотаріян та зраджували військові тайни.

Розправа відбувалася при зачинених дверях. Сім осіб засудили на 3—8 років вязниці, решту звільнили.

В ДЕНЬ УЧИТЕЛЕМ, НІЧЮ БАНДИТОМ.

Довгий час замаскований бандит допускався грабіжницьких нападів на дорозі між Островцем і Вонховцем і ніяк не могли його здемаскувати. Щойно припадок допоміг. Бандитови не вдався напад на одного різника, тому втік, полишаючи револьвер. Револьвер здепонували в поліції і на основі реєстраційного числа ствердили, що цей бандит, то народній учитель із Кшечнович, Стефан Ґроґас, у Сандомирщині. У суді доказали Ґроґасови кілька грабіжницьких нападів зі зброєю. Засудили цього вчителя на пять літ вязниці. Засуджений і прокуратор зголосили апеляцію.

ДЕНТИСТ ДЛЯ СЛОНІВ.

У Бомбаю ординує дентист д-р Гопкінс виключно для слонів. Відомо, яку велику ціну мають словнові зуби. Не знаємо тільки, чи біль зубів у слонів є припорціонально великий до їх розмірів; досить, що слони потребують дентиста, бо біль зубів доводить їх до небезпечного стану. Слони в Бомбаю, як розумні тварини, звикли вже до свого дентиста і дозволяють йому лікувати свої зуби, немов би розуміли, які ці зуби цінні.

АПАРАТ ДО ЗАПИСУВАННЯ ГОЛОСУ.

На радіо-виставі в Лондоні, яку тепер приготовляють, покажуть новий апарат, що автоматично записує голос. До середини цієї машини треба буде вкинути дрібну монету, тоді апарат людським голосом скаже, що треба станути перед апаратом; після цього одна вказівка на щиті годинника покаже, коли можна говорити і друга, коли операція голосуваня скінчена. За кілька секунд викидає апарат диск із записаним голосом.

НЕКРОЛЬОҐ ДЛЯ КОНЯ.

Ріжні англійські часописи поміщують довгі некрольоґи на смерть славного перегонового коня, „Тетрарха", що за все життя не зазнав ніодної невдачі. Здох цей кінь, маючи 24 роки. Вперше виступив він у 1913 році на перегонах Нюмаркета і своєю швидкістю задивував усіх. Два сезони ні один кінь не міг рівнятися з ним. У 1914 р. на славних „Дербі" він зруйнував багатьох грачів, коли ранений, не міг узяти участи в перегонах. „Тетрарх" лишив цілу породу перегонових славних коней. Англійці, для яких кінські перегони належать до найбільшого спорту і найбільшої гри, не дурно пишуть про нього більш як про неодного діяча.

СТРАШНЕ ДУШОГУБСТВО КОЛО ЖОВКВИ.

У присілку Крепи села Замочка, жовківського повіту, 24-літній Петро Габада вбив маму своєї нареченої Ксеню Троць, сестру нареченої Параню, а свою наречену Марію тяжко зранив у ногу. Причиною душогубства був спротив матері проти подружа з її донькою. Ранену Марію відвезли до шпиталю, убивник утік.

ЗАПОВІТ МІЛІЯРДЕРКИ.

У Гонконґу померла в 80-тім році життя Марія Чатер, жінка славного міліярдера з Гонконґу, що помер у 1926 р. Чатер приїхав туди у 1864 р. як малий урядовець і розбагатів так, що став одним із найбагатших людей в Азії. Він вибудував гонконґську пристань і багато великих будівель, що перемінили місто в першорядний торговельний осередок. У його „Мармуровій Палаті" одна збірка китайської порцеляни оцінена на 250,000 фунтів стерлінґів. Його вдова залишила цікавий заповіт: „Шесту частину свого капіталу записую свому братови, але, на жаль, не можу пригадати собі його імени, бо вже багато літ про нього не чула. Останнє місце осідку було Ванкувер у Британській Колюмбії". Коли цього брата не знайдуть, гроші підуть на добродійні цілі.

ХОР НАЙМЕНШИХ.

Один з париських дириґентів дав недавно прилюдний концерт, зібравши хор із 40 дітей, з яких найстарша дитина мала два роки. Концерт мав великий успіх і критика ствердила велику музикальність усіх дітей. Вибрані діти не мали виняткового музичного хисту, а мали стверджувати нововідкриту тезу: що діти більше музикальні, ніж старші і що звичайно між 5. і 8. роком життя тратять свою музикальність.

РОЗКРАДАЮТЬ ЗБІЖЕ В СОВЄТАХ.

„Правда" з 11. серпня ц. р. поміщує допис з курської округи про закінчення великої судової розправи проти зорґанізованого розкрадання збіжа. Дописувач не подає присуду розправи, що тревала кілька тижнів, але твердить, що тербунський спосіб приймати збіже, якого зловживання викликали інтервенцію влади, не є винятком. В курській окрузі викрили в останніх місяцях 64 орґанізації, що займалися розкраданням збіжа. Розкрали величезну скількість збіжа такі самі орґанізації, що розкрадали на спілку з урядовцями збіжа на Кримі й у Вороніжчині.

БАЛЬКОН ДЛЯ ЮРБИ.

За наказом Гітлера у президентській палаті в Берліні будують спеціяльний балькон, з якого він буде показувати себе юрбі.

ЧАСОПИСИ В МАДЯРЩИНІ.

Офіціяльна статистика стверджує, що в Мадярщині виходять тепер 1,200 часописів, з цього 68 денників, 300 тижневиків. У Будапешті виходять 21 денників, 170 тижневиків, 473 місячників і 213 іншого роду журналів.

ПЛЯНИ МІЖНАРОДНЬОЇ ОПІКИ НАД ЕТІОПІЄЮ

ЖЕНЕВА. — Комісія Пятьох виготовила пробний плян міжнародньої опіки над Етіопією, як спробу втягнути Італію в переговори та відтягнути її від воєнних замислів. Плян обіймає 11 параґрафів. На вступі заґарантована повна незалежність Етіопії, а пропонована опіка має на меті перевести там реформи, згідні з вимогами цивілізації. Одначе вони придумані так, щоб у них Італія могла знайти користи для себе.

Плян предвиджує створення міжнародньої комісії з пятьох людей, настановлених Ліґою Націй за згодою етіопського цісаря на довший протяг часу, напр. на пять літ. Комісія малаб занятися знесенням невільництва в Етіопії та загалом забезпекою внутрішнього ладу. Її обовязком булоб розвинути край економічно, експльоатуючи природні багатства. Придбані з підприємств фонди мали би бути вжиті в першу черґу на розбудову краю. Щоб можна розвинути торговлю із заграницею, треба дати Етіопії доступ до моря.

Анґлія й Франція годяться прийти Етіопії з допомогою в той спосіб, що могли би відступити частину своєї території, щоб дати Етіопії доступ до моря. Італія буде мати застережену участь в економічній розбудові Етіопії.

СТАНОВИЩЕ ЕТІОПІЇ Й ІТАЛІЇ ДО ПЛЯНУ ЛІҐИ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА. — Етіопський делеґат до Ліґи Націй сказав, що плян міжнародньої допомоги Ліґи Націй для Етіопії є можливий до дискусії, але його мусить розглянути уряд. Італійська делеґація поставилися холодно до цього пляну, але в урядових колах Ліґи є переконання, що Мусоліні відкине пропозицію. Думають, що обі інтересовані держави дадуть відповідь до суботи.

ІТАЛІЯ РОЗПИСАЛА ВОЄННУ ПОЗИЧКУ.

РИМ. — Кабінет міністрів відбув наради в середу рано. Загал населення вичікував якогось вияснення міжнародньоїо положення, але замісць цього кабінет оголосив воєнну позичку на приблизну суму 8 до 10 міліонів лір.

ЕТІОПІЯ ТАКОЖ У ВОЄННІМ НАСТРОЮ.

АДІС АБАБА. — Цісарська родина покидає столицю й відїздить на укриття в незнанім місці. Ґубернатори провінцій видають накази до мобілізації та грозять повішенням у жіночих убраннях дезертирів для викликання погорди.

ФРАНЦІЯ НЕ ВПУСКАЄ СОВЄТСЬКИХ КОМУНІСТІВ.

ПАРИЖ. — Французький уряд відмовив пашпортового віза російським комуністичним делеґатам, що хотіли прибути до Франції на зїзд лівого крила робітничої конфедерації. На протест робітничих провідників уряд відповів, що „вмішування зза границі не є пожадане". Є це відплата совєтському урядови за те, що він не допустив ґазетярів правих напрямків у Росію, коли премієр Ляваль їздив туди в дні 1-го травня ц. р.

МІЛІОН ПОЛІТИЧНИХ ВИГНАНЦІВ.

ЖЕНЕВА. — У світі є тепер міліон політичних вигнанців, як це стверджує політичне бюро при Лізі Націй. Біля Харбіна є 20,000 збігців, що загибають з голоду. Крім того є загалом 30,000 старих і безсильних, 16,000 це діти у віці нижче 12 літ. Більшість утікачів походять з Росії.

МІНІСТЕР РІЛЬНИЦТВА В МАСЛОСОЮЗІ.

ЛЬВІВ. — Дня 3-го вересня відвідав централю Маслосоюзу польський міністер рільництва Понятовський у товаристві начальника рільничого відділу при воєвідстві, Гнатковського, львівського городського старости й інших. Міністер інформувався про стан Маслосоюзу та підчинених йому молочарських кооператив, про стан їх задовження та про розміри потрібних для їх існування кредитів.

УКРАЇНСЬКІ ПЛАСТУНИ ЗАКАРПАТТЯ НА РУМУНСЬКІМ БОЦІ.

СИГОТ (Закарпаття під Румунією). — Минулого року румунські пластуни відвідали табор українського закарпатського пласту. Цього року 25 українських пластунів і пластунок з Ужгороду віддали відвідини і в однострояx з українськими національними барвами загостили до румунського пластового табору в Бая-Спріє. Вертаючись домів, затрималися вони два дні в Сиготі, щоб запізнатися з життям Українців у Мармарощині, що тепер під Румунією. Програма була ріжнородна й багата; було богослуження в українській католицькій церкві і вистава „Запорожця за Дунаєм" в „Руськім Інтернаті". Прийшла українська, мадярська і румунська публика. Пішов розголос про знамениту виставу й цілі ґрупи громадян згаданих національностей облягали опісля домівку, де примістились українські пластуни. Недавно передтим гостили в Сиготі абітурієнти української торговельної академії з Мукачева під проводом начальника суду, д-ра Володимира Пежанського.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0273. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ВИСТРІЛ

Читачі американських ґазет чимало здивуються, коли зачнуть застановлятися, що це сталося, що цього року піднято такий великий шум з приводу Свята Конституції. Про конституцію вже була в нас мова. А тепер приходиться пояснити, звідки береться отой шум, з якого виходилоб, що в Америці діються якісь страшні, небувалі річи. Бо ото бувший президент Гувер остерігає нарід перед руїною, яка його жде, коли не завернемо „назад до конституції", коли не будуть пошановані гарантовані конституцією вольности. А один зі співробітників і дорадників президента Рузвелта, секретар Ропер, відкидає звернений проти уряду закид, будьтоби теперішня адміністрація нищила конституцію і позбавляла горожан признаних їм конституцією прав. Він виправдує соціяльну програму президента Рузвелта, виходячи з того заложення, що конституція не повинна бути якимсь мертвим знаряддям, а тільки живим механізмом. Він обстоює думку, що конституцію треба пошанувати, але це не значить, щоб тим чином боятися домагатись її зміни там, де вона не дописує з огляду на теперішні часи, дуже відмінні від тих, у яких її списувано й ухвалювано.

Для звичайних людей ціла та дискусія може навіть виглядати якимсь дивоглядом. Бо кождий, хто хоч трохи застановляється над цею справою, зрозуміє, що не можна в модерних часах вважати за вершок мудрости такі постанови, що повстали в часах, коли було толероване невільництво, коли не було майже ніякого промислу, а з ним і тих соціяльних ускладнень, які є сьогодня і які роблять нібито за законом з вільного робітника — невільника у руках тих, що панують над капіталом. Оттакі нові обставини дають згідно з конституцією змогу визискувати безпощадно одних горожан другими і доводити до згромадження величезних капіталів в руках одиниць, до надпродукції й такої конкуренційної боротьби, з якої повстає економічний і фінансовий хаос. Або іншими словами, до такого стану, який був і за влади бувшого президента Гувера, що тепер так дуже бідкається за цілість і ненарушність конституції.

Ціла та боротьба за конституцію не вартує на ділі фунта клаків. Є це двобій між републиканською партією, яка хотілаб знову прийти до влади, і партією демократичною, що є при владі. А якщо требаб ставати в тій боротьбі по чийсь стороні, то таки треба признати слушність становищу теперішньої адміністрації, що не завертає нарід „назад до конституції", а взиває до поступу з кличем „вперед з конституцією". Та як одно так і друге є нічим іншим, тільки грою слів. Судитиж треба не за словами, а за вчинками.

Д-р Остап Грицай.

ЛЬОПЕ ДЕ ВЕҐА

В 300-літні роковини смерти (1635—1935).

—о—

Вшановуючи цього року тристалітні роковини смерти еспанського поета, якому імя Льопе де Веґа — Lope Felix de Vega Carpio (25. XI. 1562—27. VIII. 1635) — культурний світ віддає належну честь памяти одного з найгеніяльніших людей, про яких знає історія народів усіх часів і просторів. — „Фенікс Еспанії", „чудо природи" — каже про нього його великий земляк Сервантес, несмертельний творець Дон Кіхота, а сучасні подають нам подробиці про творчість де Веґи, які саме сьогодни, в часах рекордової гарячки і рекордових осягів можуть числити на нашу найживійшу увагу. І так читаємо у великій біографії поета, зладжений рік після його смерти визначним учеником і поклонником де Веґи, оповідачем **Монтальваном**, що самих драматичних штук написав він **1800**, причім додатково треба причислити сюди ще **400** штук чисто релігійного характеру та відповідну скількість приналежних до них окремих прольоґів та інтермедій, яким ні Монтальван ні сам де Веґа не знав числа. Зновуж збірне видання не драматичних творів поета — отже історичних епопей, романів (прозових і віршованих), оповідань, лірики всіх родів, сатир, ідилій та поетичних листів — улаштоване в р. 1776, виповнило в цілости 21 четверткових томів, що Еспанці налічують 21,316,000 рядків, написаних поетом упродовж його творчости, і то лиш у творах, надрукованих і нам відомих. І що таким чином Льопе де Веґа найплідніший з усіх, відомих нам досі поетів і письменників світа, це вже нині загально признана і ніким неоспорювана дійсність. Але гідна притім подиву і не скрізь ще відома та обставина, що який твір з безліччі сотворених де Веґою ви й не взялиб читати, кожен з них надихує вас жаром справжнього творчого духа, навіть і без огляду на те, що наш поет звик був упродовж 24 годин починати й викінчувати кілька або й кільканадцять творів обємом до 3,000 віршованих рядків, і то в тяжких, дуже штудерно римованих і ритмізованих формах. — „Його кожний віддих це був творчий проблиск" — каже тому про де Веґу слушно французька письменниця Матільд Поме, а великий німецький поет, подекуди ученик де Веґи, Віденець **Франц Ґрільпарцер**, величаючи чудового мистця Еспанії у прегарній оді до нього, звертається до Веґи як до „духа з казковими, йому самому у своїх глибинах невідомими словами:

"Monstruo de naturaleza" — як провістця про де Веґу колись Міґуель Саведра Сервантес.

А притім усім мов на перекір його нечуваній плідности та неструдженій робучости — яка в нього, на мою думку, вяжеться трохи глибше з його гарячою любовю до селянства — Льопе де Веґа упродовж усього свойого життя, і навіть тоді, коли він чернець і духовник Інквізиційного Трибуналу — тип наскрізь життєвий. Він лицар і світовець, поет і кавалір, поклонник і любимець гарних жінок, герой романтичних і смертельних двобоїв та життєвих драм у великім стилю. Як синок дрібного шляхтича в місцевости Каріедо в Кастилії, він уже як малий хлопець чудує своє оточення не тільки просто неімовірною понятливістю та охотою до науки, але і своїм хистом в усіх тілесних вправах, особливож у володінню зброєю і в танцю. Малим хлопцем вибирається він теж — як наш Тарас! — з Мадриду в товаристві одного ровесника у велику мандрівку у світ, але після того, як обида втікачі опинилися в Сеґовії, тамошній кореґідор відіслав їх під сторожею назад у Мадрид, чим незвичайно врадувалася його гарна й тямуча мати — сеньора Франціска Фернандез. Але спокійна, любовю батьків нагріта молодість нашому юнакови таки не судилася. Його родичі ось померли вчасно, і Льопе мусить уже юнаком приєднуватися до службового почоту великих панів, щоб з їх допомогою добути змоги вищої освіти і життя. Отак заходами епископа з Авілі, Ґероніма Манріке, студіює де Веґа в Саламанка й Алькала фільософію, теольоґію тай т. зв. тоді таємні науки, опісля, по покінченню університетських студій, він секретарює у ґрандів Еспанії, а саме: у князя Альби — внука відомого ката революціонерів з епохи Филипа II. — в маркіза Мальпіка та у ґрафа Лемнос-Сарпія. Правда — всією своєю освітою він призначується до стану духовного, але життя манить його всіми чарами своїх принад, нехай ті принади на своїм дні й такі гіркі, як ті „чаші окаянної розкоші", що їх колись так благословив і так проклинав провансальський трубадур Ґільом де Сен-Дідіє. Льопе де Веґа ось кохається як сімнацять-літний молодик у дівчині Марфізі, а далі в одній мадридській аристократці, донні Дороті, через яку одначе часто наражується на смертельні небезпеки зі сторони одного суперника, внаслідок чого мусить небавом покидати Мадрид і втікати до **Валенсії**, де дуже радо витає його тамошний — відомий в історії еспанської літератури — кружок поетів і письменників (Ґілен де Кастро). Але як добрий вояк Льопе охоче бере участь у тодішних військових походах Еспанії, а саме: спершу в експедиції проти Азорів, а далі, в **1588 р.**, в пропамятній боротьбі проти Анґлії, зазначеній катастрофальним пораженням еспанської фльоти, славної під назвою **„непереможної Армади"** (що числила 160 кораблів з 2,630 канонами і 30,000 чоловіка жи залоги). А притім наш поет виявився зараз жагучим патріотом. Бо важко негодуючи на Анґлійців за їх перемогу над Еспанцями, Льопе де Веґа написав поему **"Dragontea"** **(1598)** — тобто „Пісня про змія" — яка була в цілости страшенно їдким памфлетом на анґлійського адмірала-переможця, Франца Дрека. (Також само, як написана ним двацять років пізніше поема **"La corona tragica"** — "Терниста корона", **1627** — звеличуючи безталанну королеву Марію Стюарт, являється нечувано сміливим обвинуваченням її жорстокої противниці, анґлійської королевої Єлисавети). Заразом одначе намагається де Веґа збагатити рідну літературу епічними творами такого рівня, що змоглиб затемнити славних тоді італійських епіків, **Аріоста і Тасса.** І з цією метою береться він продовжувати славний архитвір Аріоста "Orlando furioso" в епіці **"La Hermosura de Angelica"** („Краса Анґеліки", **1602**); а мистецьку епопею Тасса, про визволений Єрусалим, у творі **"La Jerusalen conquistada"** — „Відвойований Єрусалим" — **1609 р.** Правда, з цих творів тільки перший має високу літературну вартість, особливо майстерною формою — але воно всетаки цікаво бачити, як цей еспанський поет двигається проти всяких потентатів, щоб доказати притім славу своєї укоханої Еспанії.

Як сказано:

Льопе де Веґа — **жагучий патріот,** і з цього погляду пресвітлий приклад для всіх поетів світа.

Нехай ось те, що овиди його особистого життя стають після дуже щасливого пожиття з двома першими жінками поета — Ізабелею де Урбіна та Хуаною де Ґурдія — затягатися важкими хмарами, так, що Льопе де Веґа після їх смерти та після своїх укоханих дітей вступає до монастиря Францісканів у Толедо, де в **1609 р.** відправив свою першу богослужбу. Він тут завдяки своїй геніяльній індивідуальности та увазі верховного проводу Інквізиційного Трибуналу доходить до високих достоїнств і великого впливу таксамо, як і в літературі, де він згодом творить епоху своїми **творами в ділянці — драми.** Його слава швидко зростала. Не захитав її й любовний звязок поета з сеньорою Мартою де Сантойо, яка згодом осліпла і вмерла в божевіллю, після того, як її молоденька донька від поета втекла з одним шляхтичем. Слава поетичної творчости Льопе де Веґи була така велика і його повага так змоглася, що люди зїждалися з чужини, щоб його побачити; а коли він ішов вулицею, то люди скрізь ставали, і навіть король зупинився, якщо довелось йому зустрінути поета. А коли він помер, то князь Сеса, виконавець його останньої волі, подбав про такий величавий похорон, що, як згідно зазначують усі сучасні — „ніякий еспанський король не похований з такою величавістю, як Льопе де Веґа".

А тепер спитаємо:

Чи нечуваний подив сучасників для поета оправдується виключно його просто неймовірною плодовитістю, чи в рівній мірі **висою ідейністю** у творах того „Феніса Еспанії"? Ідейністю, яка робилаб його твори близькими й дорогими не тільки Еспанцеви, але й кожній тямучій людині у світі?

Ну, відповідь на це питання трохи складна, не тільки з поглядом на просто незбагнену ніким безліч усіх творів Льопе де Веґи, але й з уваги на гострі окремішности еспанського життя, еспанської культури та еспанського єства, — в порівнанню з іншими культурами світа — а яких послідовним, невблаганно послідовним виразником Льопе де Веґа як наскрізь і вщерть стопроцентовий Еспанець являється. Та поки я колись повернусь до цих питань у довшій студії, то тут хочу зазначити хоч стільки, що як драматурґ Льопе де Веґа в порівнанню з Шекспіром, Расіном і з своїм таки наслідником в Еспанії, **Педром Кальдероном (1681—1981)** не такий глибокий і всесторонній малюнками людських почувань як вони, або як траґіки старини, Айсхіль чи Софокль. До маєстатичного траґізму чогось такого, як нпр. Софоклева „Антигона", Шекспіровий „Цар Лір", Расінова „Федра" або Кальдерона „Незломний князь" недостає творам Льопе де Веґи здебільшого всеціло викінченої, гармонійно до змісту достроєної форми, яку кольосально прискорений процес його творчости назагал просто виключав. Бо що упродовж 24 годин він не міг кидати на папір скінчених архитворів Шекспірового або Расінового рівня, то — певно. Але що в безлічі того, що в Льопе де Веґи тільки в головних рисах накреслене і не лиш з еспанським середовищем звязане, є просто **невичерпані скарби вічно живого і чисто людського почування**, це теж до нині ніяким критиком незаперечне, настільки лиш він завдав собі труду простудіювати всі твори поета, які нам є доступні.

А цих нині вже дуже багато.

Отак раюєш особливо нині, читаючи драми де Веґи **напряму геройсько-патріотичного**, де він розмальовує еспанських лицарів у боротьбі з Маврами ("El cerco de Santa Fe", "Las famosas Asturianas", "Las doncellas de Simancas"), і як чудово використані тут ним **народні** еспанські **пісні** і баляди **про ті події!** А далі драми, де поет, розмальовуючи злочини, зчинені **потоптанням чести даного героя**, показує нам, **як невблаганно**, але **у свідомости** найсвятішого **обовязку той чи інший ображений чи збезчещений** мститься **на своєму ворогови**. Отих **драм** і пімсти в нашого поета дуже багато, і всі вони глибоко вражаючі як траґічно життєвої правди, так і жорстокістю справжньої пімсти і — не менше вражаючою **самозрозумілістю** тієї у де Веґи скрізь **законом оправдуваної** жорстокости, наскільки йде про пімсту якогось насильства. Це здебільшого траґедії кохання і кохань, які нарушують своїм грішним коханням честь лицарського роду, і тут королі підпадають під закон тієї пімсти, наскільки нарушують честь жінки ("La estrella de Sevilla", "El principe despeñado", "El castigo sin venganza" та інші). Але треба зазначити при тім, що подібно як у Шекспіра драматичні картини чергуються іноді в місцях найвищої траґічної експансії з вогідно веселими, а то й комічними, так і в еспанського поета у драмах повно прегарних ідилічних місць, головно всюди там, де виступають селяни, які в де Веґи майже скрізь репрезентують прапервісну, незіпсуту національну душу і її силу. І таксамо гідне згадки, що веселі штуки нашого поета повні блискучого дотепу, через що одна з них, а саме „Чуда презирства" стала опісля основою найславнішої еспанської комедії, а саме штуки „Злість лікуй злістю" (El desden con el desden) **А. Морета.**

Словом:

Льопе де Веґа — це світ про себе, повний таємничої незбагнености і таємничої краси.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина I.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

Передрук заборонюється. — Авторські права застережені.

— 52 —

— Ну це вже робота — додав Зінчин чоловік, який, як відомо, був під патинком своєї жінки.

— О! Ти но глянь на нього — затараторила Зінька.

— Дивись но, Насте. Вона і те, вона і се, сюди-туди. Та хіба тебе можна з такою бабою рівнати?

— Но, но, кумо! Ви вже не кажіть...

— Ее, що у нас бабам... От у кацапії — кинув Єлисей, хоча зовсім там не був. — Там баба й оре, і сіє, і молотить... Чотири, або шість ціпів нараз лущать, і все баби...

— А хай йому частець, щоб я та ще молотила. І так руки покручені від жаття та вязання — додає Настя.

— Ну, ну! Чекайте ще... Хай но війна прийде. Будете і ви молотити, — каже Уліян.

— Аа, що там війна. Поки війна, поки що... Його на війну не візьмуть — хвалиться Настя. Я свому одно казала й кажу: роби, що хоч, дій, як хоч, але я звідсіль нікуди не піду. Досить з мене і цього. Я й так три роки тут проплакала. Вийдеш, бувало, ранком: пустка, безлюддя — голосиш. Але тепер я й безлюддя полюбила. А поїде він, сяду на камені серед чистого поля і буду сидіти. Тут і сонце, і ліс, і вода, і люд рідній.

— Еее,, махнув рукою Матвій. Кобто чоловік баби слухав, то світ давно перевернувся б.

Зінчин чоловік засувався: свята правда! — випив чарку.

— Я, продовжує Матвій, вже шукатиму десь тут землі, а звідсіль, кров з носа, а мушу геть.

Під вечір всі порядно звеселіли. Під дубом мало місця стало, на жито пішли і викачали чимале кубло. Навіть Матвій дав себе вломати, випив кілька чарок і опянів. Настя геть голову стратила, так, що тверезий Володько, що лежав під дубом, не міг з дива вийти, як то так, що його, завше такі заклопотані, поважні батьки, нараз можуть такі штуки вичворати.

Настені щоки розчервонілись, очі блищать... Зінька також не дрімала. Побравшись за руки, вони вертілись кругом, притупцювали і дикими тонами виводили пісні. Луна далеко їх по околиці розносила, але краси в тому мало було.

Нарешті дійшли до:

Ой, музички мої,
Та й заграйте мені...

і хоча ті музички уявляли собою кількох дядьків, що, розкарачивши ноги, ледви тримали рівновагу, та наплескували в долоні, ніби ярмарочні ліворанти, а баби під таку музику витанцьовували справжнього гопака. Навіть Матвій ледви, ледви втримувавсь, щоб не пуститися навприсяди, але він затяжкий. Не піде, а осоромитись не тяжко...

Так бавились до пізнього вечора. Довго ще луни ночі перегукувались пяними співами. Радісно стало навкруги. Трави лісові пили соки. Молодий лист тріпотів. Вилуплювались молоді воронята.

Володько, другого дня, як гості розїхались, почував себе багато краще. Вчора, коли його принесли додому, він чув себе так змореним, що зараз заснув і проспав камяним сном цілу ніч. Видно, свіже повітря лісове добре вплинуло на нього.

Тепер малий хутко поправлявся, навіть міг уже сам сидіти, переповзятись з місця на місце. Обійшлося і без лікаря, шкода тільки, що харчі занадто мізерні; а у нього смак порядний зявився. Цілими днями просиджував тепер на дворі і сильно попікся. Особливо спікся так, що на обличчю пооблазила уся шкіра на Миколи, коли в селі Гільчі одпуст.

Гільче невелике, але багате село. Половина села Чехи, половина „мужики" і „тутешні". Там є невеличка гора, зпід котрої витікає струмок води і кажуть, що над тим струмком зявилась колись ікона Матері Божої. Там же збудовано каплицю в честь св. Миколи. Тисячі люду, навіть з далеких сторін, стягалися сюди на весняного Миколи 9 травня.

Дехто і не вірить, що там направду Матір Божа зявилась, але все таки кожному цікаво побувати на отпусті.

Цього року і Матвій поїхав на отпуст з цілою родиною. Хату замкнули і покинули саму, бо злодіїв тут, дяка Богові, від коли живуть, не чути. Безпечно можна залишати саме господарство.

Володько від такої поїздки в захопленню. Він вже був у Гільчі, але зовсім малим, а тому мало що памятає з того. А там стільки всячини цікавої. Скільки ріжних продавців, забавок, цукорків, медівників. Правда, що він мусів цілий день просидіти на возі, але таки йому не скучно. Навколо вози, тісно коло себе стоять. Приходять і відходять люди, хваляться своїми накупами. Діти бавляться, висвистують глиняними свистунами, награють на устних гармоньках. На дорозі лірники нарипують, розбитими голосами виспівують жебраки, каліки. Вертяться юрбами парубки, дівчата... Вони жартують, пють дешеву лімонаду, квас... Поодаль розкинув намет якийсь рижобородий кацапчук, продає квас і виспівує:

Квас маліновий,
Сем раз наліваний...
Кто мой квас попіваєт,
Тот сто лет проживаєт...

Ех, як би хотілося Володькові піти на торговицю, стоконятися в юрбі, оглядати червонощоких комедіянтів, обдертих циганів, спритних продавачів дитячих забавок, проїхатись на каруселі, але то все неможливе. Він хорий. Він мусить сидіти. Всі пішли десь. Батько та мати з Хведотом до церкви, а Василь, хто зна куди. Сонце ж безупину шкварить, ніби хоче з нього смаженю зробити і навіть сховатись нікуди.

В одній хаті, коло котрої стояла Матвієва підвода, счинилась пожежа. Всі господарі, видно, пішли геть, а залишили під образами горіючу лямпадку. Від неї занялися паперові рушники та квіти на образах, і з цього стала така пожежа, що ледви вгасили. З образів одні углики та скло позалишилось.

Володько дістав малюсіньку, з одним рядом голосників, за три копійки гармоньочку, а Хведот глиняного, позолоченого півня-свистуна. Але та гармоньочка не дуже бавила Володька. Він вже виріс для такої музики, але Хведот то насвистував своїм півнем, аж у вухах лящало. Мати мусіла сваритись.

Їдучи назад дорогою, переганяли великі юрби парубків та дівчат. Все це веселі, святочно барвисто одягнені молоді здорові люди... Йдуть, співають. Деякі парубки пообнімались з дівчатами і так йдуть. На плечах у кожного якийсь пакуночок.

Веселе це свято для молоді. Весна, молодість і кохання...

Але ж Володька попекло сонце. Вже їдучи до дому, чув, що все його обличчя пашить. А в ночі почало пекти і боліти голова. Але він вже привичаєний до болів. Не міг навіть заснути.

(Далі буде).

Гутірка двох старших панів.

— Як я був молодий, то змінював дівчата наче рукавички.

— Ах, ти драбе!

— Чому зараз: драбе? Звідкиж ти можеш знати, що я взагалі носив рукавички?

—о—

Молодий адвокат боронить обвинуваченого, що вбив рідного батька. Як вичерпав уже всі арґументи, що промовляли в хосен обвинуваченого, каже:

— Панове судді, абож то не є зовсім природне, що батько відходить на той світ скорше ніж син?

—о—

Чому Господь сотворив Еву?

— Бо чоловікови було задобре самому.

ТРЕТІЙ ЗЇЗД УКРАЇНСЬКИХ ПРОФЕСІОНАЛІСТІВ

(Витяг з надісланого протоколу, який виготовили секретарі Зїзду інж. Н. Бунька і ред. Д. Т. Лазар).

———o———

Перший день нарад.

Наради III. Зїзду Товариства Українських Професіоналістів з Америки і Канади розпочалися в неділю, дня 1. **вересня** 1935 р. пополудні, в готелю Стетлер, в Дітройт, Мішіґен.

Голова Товариства, **адв. Іван Малицький, відкрив збори Зїзду,** після чого п. М. Мариний відчитав привіти — листи і телеграми.

Потім секретар Товариства д-р Г. Г. Скегар, прочитав програму Зїзду.

Д-р Л. Мишуга запропонував, щоби надісланих промов не читати, а змінити програму і приступити до важніших точок.

По короткій дискусії Зїзд приняв внесок.

Після цього вибрано на предсідника Зїзду д-ра А. Т. Кібзея, котрий покликав на секретарів інж. Николу Буньку і п. Д. Т. Лазаря, місцевого редактора.

Перший звіт дав голова п. Малицький. Він подав, що Товариство знаходиться в стані орґанізування. Але робота добре започаткована і професіоналісти вже мали нагоду запізнатися з собою й обзнайомитися з завданням орґанізації. Робота зачата і тепер лише треба поробити докладні й ясно означені пляни набудуче. Будучність Товариства являється певною і світлою і члени повинні відноситися до нього з довірям і своєю кооперацією старатися розвинути і поширювати його діяльність, щоби воно могло бути хосенним для українського народу й якнайкраще вивязатися зі своїх завдань.

Опісля слідував **звіт секретаря д-ра Г. Г. Скегара.**

Він заявив, що зорґанізованих членів є 243, а 192 абсольвенти непевні, бо не відповідають на його урґування і тому він не зачисляє їх до членів, бо не має про них докладних відомостей. Він також заявив, що не всі українські часописи ставились до Товариства прихильно, бо деякі ніколи не хотіли про нього нічого містити. До тих часописів між іншими належать „Народна Воля" і „Народне Слово".

Адв. Р. Нагірняк, скарбник Товариства, здав фінансовий звіт. Найбільше видатків було на кореспонденцію, друки й орґанізування III. Зїзду, а доходи були незначні. Товариство має 56.03 дол., дефіциту.

Всі звіти принято і на внесок д-ра Івана Яцева збори подякували екзекутиві і дали їй вотум довіря.

Д-р А. Т. Кібзей, предсідник зборів, представив присутніх професіоналістів і гостей, які прибули, щоби прислухуватися нарадам.

Потім **д-р Л. Мишуга виголосив доклад** про значення, діяльність і завдання Товариства Професіоналістів. Говорив на тему: **„Чи існує в нас духова спільнота?".** Докладчик підкреслив, що колиб існувала така спільнота, то це булоб велике і знаменне досягнення. Але якраз навпаки: такої спільноти нема, бо членам Товариства бракує одної цілі і спільної духової програми. Недомагання Товариства полягає в тому, що хоч статут має дуже гарну й високу ціль, як — приміром — ширити українську культуру і заохочувати молодь до вищих студій — то в дійсности нема з цього ніякого практичного результату.

На папері все дуже гарно, а на ділі справа мається інакше. Коли Товариство претендує на те, що представляє і провадить український загал, а на ділі остається нечинним, то цим робить велику шкоду. Члени повинні своєю діяльністю виявляти більше свою духову зрілість. Духова зрілість і єдність потрібні для духової спільноти, якої Товариство не має.

Товариство Професіоналістів повинно бути школою плекання думки, спільного духа та розуму, і повинно через свою діяльність і примір мати більший вплив на українську молодь. Інтелектуали повинні маніфестувати свою здібність в національній роботі і не доповнювати старий ряд невдачників своєю оспалістю і нездарністю. Як ми є духово немічні і неспосібні до праці, то не берім на себе тягарів, коли не можемо їх носити.

На провідників треба людей, які не лише вміють виставити програму, але знають також, як її виконати.

Потім забрав слово **д-р О. Сушко** і говорив на тему: **„До чого ми повинні змагати?"**

Він сказав, що йому приємно ствердити один великий факт в історії, що перший раз на іміґрації виступає новий вояк: українська інтеліґенція. Двацять літ тому не було до кого говорити, бо були самі мало зорґанізовані робітники, а тепер вже є до кого говорити. Тепер є зорґанізоване Товариство Українських Професіоналістів. Факт, що ми зійшлися, вже доказує, що в нас є єдність; не така, як ми хотілиб, але є.

Шевченко перед смертю сказав:

„І ніч іде і день іде
І голову склонивши в руки,
Питаюся, чому не йде
Апостол правди і науки."

Перед смертю приходить ясновидючість, тому Шевченко сказав „апостол **правди і науки**". Той апостол — це ви, українська інтелігенція, — це інтелектуали - професіоналісти.

Майте тільки віру, то чудес докона́єте і ввесь світ зачудується. Ви може не здаєте собі справи з того, ким ви є для свого народу. Американці, які сильні і багаті, а не бояться, бо кажуть: Знищіть усе, що маємо, лише лишіть наших учених, то ми знову все відбудуємо; але як знищите учених, то все пропало.

Вороги це розуміють і щоби знищити Україну, вони взялися зовсім нового способу і намагаються знищити нашу інтелектуальну клясу людей і тому взялися до нашої інтеліґенції. Тому приходить кінець і „вічная память" Всеукраїнській Академії Наук на Україні, а у Львові Наукове Товариство ім. Шевченка має 600,000 злотих довгу і також може перестати існувати.

Потребу Української Академії Наук в Америці д-р О. Сушко мотивував також тим, що треба комусь науково реаґувати на те, як Поляки намагаються доказувати, що Українці галузь польського народу, чи на таке, як от недавно російський большевицький учений написав до Філд Музею в Шікаґо, що Ґельони, давні потомки Славян, які жили на Україні, були Жиди і Кельти.

Д-р О. Сушко вказував на те, що на Україні була найстарша цивілізація в світі, сягаюча до палеолітичної доби, або звиш 30,000 літ стара.

Він заявив, що у шикаґовському університеті, в якому він є професором, є багато прихильників такої справи як Українська Академія Наук в Америці.

Тому прийшла пора на акцію і цією акцією має бути оснування в Америці Української Академії Наук! Д-р О. Сушко подав, що має зібрані матеріяли, які Академія Наук моглаб зараз видати, крім інших матеріялів, які мали би виходити в **Eurasic Library of America і Slovo — Byzantine Library**, які малиби виходити для англьо-саксонського світа.

Українські професіоналісти мають допомагати в цьому ділі мозком і грішми.

В такий спосіб Українське Товариство Професіоналістів сталоб би великим фактором і відіграло би велику ролю, бо помогло би Українській Академії Наук зберегти безсмертні плоди українського духа для Англьо-Саксонців.

Українська Академія Наук була би великою силою і та нова сила росте на наших очах. Шікаґовська група українських професіоналістів уже дала свою згоду і обіцяла попертя Академії. Також професори Шефтлей і Тофт, з шікаґовського університету відносяться прихильно до того проєкту, як також Генрі Філд, шікаґовський міліонер, який заложив у Шікаґо Філдовий Музей.

Адв. Малицький поставив внесок, щоби III. Зїзд занявся оснуванням Української Академії Наук. Таксамо д-р А. Т. Кібзей, предсідник Зїзду, заявився за тєй проект, що to Товариство має бути засновником Академії Наук.

Вивязалася ширша дискусія, в якій п. Мирослав Січинський і д-р Л. Мишуга домагалися, щоби цю справу відложити на другий день і дати учасникам Зїзд трохи часу над цим більше подумати, бо це заважна справа, щоби її так скоро полагоджувати.

На внесок адв. І. Б. Смета наради Зїзду відложено до 10 години рано наступного дня.

(Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПОМОНА, КАЛ.

Українська мистецька вистава здобуває славу.

Українська мистецька виставa на Los Angeles-Riverside-Orange County Fair у Помоні, Каліф., промощує нову славу для України, бо здобуває 15 нагород, а то: 10 першої кляси (Blue Ribbon) і 5 другої кляси (Red Ribbon), які розділено на експонати, що належать до таких громадян:

Осип і Анастасія Кочани з Джолієт, Ілл., 6 нагород першої кляси, 1 другої кляси. Катерина Качмарева з Сейнт Пол., Мінн., 3 нагороди першої кляси, 2 нагороди 2 кляси. Пані Поротко з Сейнт Пол, Мінн., 1 нагорода другої кляси. Марія Процай з Міннеаполіс, Мінн., 1 нагорода першої кляси і 1 другої кляси.

Багато більше можна було здобути для українського імени, колиб не наша байдужність, бо ми могли причинитися далеко більше до цеї вистави. Українська вистава робить дуже корисне для України, тому треба допомогти покрити видатки, зроблені перед виставою. Датки просимо слати до:

R. P. Pekay,
P. O. B. 2, Pomona, Calif.

Практичний.

— Ви після цеї вашої недуги, пане Апенцелер, якось дуже похудли. Ваша одежа висить на вас наче на тичці! Дайте собі зробити другий гарнітур!

— Абож то я дурний? За ті гроші, що я мусів би видати на матерію та кравця, то я знову потовстію!

Непорозуміння.

— Кажу тобі, як я вперше вбрала новий капелюх, то попросту впала в екстазу!

— Що ти кажеш?! Та може то дасться вичистити?

———o———

На науці історії.

— Чи жив асирійський король Хашура, чи взагалі існіве. Зате зовсім певно знаємо, що його зять Ельпур жив від 830 до 780 року перед Христом.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

АХ, ТІ ПОХВАЛИ!

Тому кілька місяців написав я до „Свободи" допис про українське життя в нашій громаді. От і наробив я собі ним клопоту. Навіть один зі священиків, що посвячував прапор, нагнівався на мене. А все за те, що я не зложив у дописі подяки.

Видається, що це дрібна справа, а воно так не є. У нас завівся звичай всюди за все дякувати, найменшу роботу вихвалювати і те все пороголошувати в часописах. Буває, що за виконання примітивного громадянського обовязку, виписується подяки як за „високо патріотичну роботу". Все це робиться на те, щоб задоволити амбіції поодиноких осіб, щоб давати їм у церкві, на вічу чи в часописі „адвертайзмент". Така реклама є дуже дешевенька. Вона цілком не відповідає духови і ділам тяих тисяч, що положили свої голови за нашу ідею. Вона не бере під увагу, що ми маємо тисячі осіб, що сидять по ворожих тюрмах за тусаму ідею, а ми навіть імен їх не знаємо, ні про них не чуємо.

Зрозуміймо, що вже саме добре діло, яке ми зробили, є похвалою і подякою. Згадка про те діло вистарчає.

Петро Лобур,
Арнольд, Па.

У барі.

Вейтер до вейтера: Викинь того пяницю, що спить там при столі!

— Навіщо? Я вже тричі будив його, а він за кожним разом...

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ІМЯ ВСЕ?

Американський економіст Стюарт Чейс у своїй недавно виданій книжці „Уряд у бизнесі", в котрій він взявся розглянути цю важну справу, що зачіпає нині уми Американців, береться передовсім за пояснення слова „соціялізм".

В Америці панує сильне упередження до соціялізму й з того користають ріжні назадники, щоби хрестити соціялізмом усе, що їм немиле. Почувши, що щось пахне соціялізмом, такі недумаючі люди відразу накидаються на нову думку, не розбираючи навіть, чи справді це соціялізм чи не соціялізм. Часто закиду соціялізму вживають люди, які не вміють відріжнити соціялізму від ревматизму.

Тому й добре робить Чейс, що на самому початку своєї книжки береться подавати дефініцію слова, про котре йому приходиться писати, щоби читачі книжки не розглядали справи чувствами, які в них наплютили проти соціялізму, але здоровим розумом, незакаламученими чувствами.

Варта би, щоби й люди, що люблять послуговуватися назвою „фашист", чи як похвалою, чи як доганою, теж пояснили, що вони під цим словом розуміють.

ХТО БУДЕ ПРАВИТИ СВІТОМ?

Згаданий Чейс, пише в своїй книжці „Уряд у бизнесі", що зі зростом бизнесу кожний бизнес стає таким великим, що один мозок не може його цілого обняти й цілим ним керувати. Тоді контроля переходить у руки книговодців, рахмістрів.

Так каже Чейс, котрий самий є з фаху книговодцем („аккавнтент").

Цікаво, що недавно появилася книжка „Чоловік, Незнаний", в котрій автор доказує, що в будуччині людством правити будуть лікарі. Книжку написав д-р Алексиз Карел, лікар.

Земля — то ґрунт, каже селянин. Шкіра — то ґрунт, каже швець.

ОСТОРОЖНО З ДУМКАМИ.

Може хтось схоче розвязувати це питання: хто має правити світом — лікарі чи книговоди, то треба пригадати на осторогу одної досвідченої людини.

До Америки приїхав недавно ірляндський поет Джеймс Стівенс. Мав він при приїзді довгу розмову з американськими ґазетярами, в бігу котрої завдавали йому ріжні тяжкі питання про долю ірляндської поезії і таке інше.

На одно питання Стівенс почав чухатися в потилицю, а потім сказав: „Ні, на це питання я відповісти не можу. Це вимагало би, щоб я чіхався в голову більше ніж десять мінут, а моє волосся так мені вилізло, що так довго я чіхатися не можу".

ЯКУ ЦІЛЬ МАЄ ПИСЬМЕННИК?

Як спитали ґазетярі Стівенса, пощо він приїхав до Америки, він сказав:

„Я хотів би переконати три незалежні держави, щоби вони дали мені субсидії, під умовою, що я вже більше не напишу ні одної стрічки".

„Ми вас розуміємо, що ви маєте такі гарні ідеї", говорили йому ґазетярі, „але пощо вам аж трох таких держав?"

„Ні, треба трох", каже Стівенс. „Як одна пропаде в наступній війні, то мають іще дві інші лишитися, щоби мені платити пенсію".

ДОПОМОЖІМ СИРОТАМ.

(Відозва Сестер Служебниць Пр. Неп. Діви Марії в Болехові).

Заряд Українського Сиротинця в Болехові, Галичина, звертається до Українського Громадянства в Америці з горячою просьбою допомогти лептою українській сироті.

Положення під цю пору стало таке прикре, що ми змушені звернутися до заокеанських Українців і просити їх помочі.

Ми полишені самі собі. Удержуємося тільки зі збірок поміж своїми. А тепер на рідній землі лихоліття. Нарід наш так зубожів, що годі зібрати навіть жертви на сироти.

Допоможіть, Любі Браття і Сестри, ради Христа, який сказав, що що зробите для тих найменших, зробите для мене.

В заплату за Ваші жертви ми засилатимемо разом з діточками молитви до Всевишнього, щоб благословив Вас у праці та дарив Вас своїми ласками.

Ласкаві жертви просимо слати через „Обєднання", або просто до краю на таку адресу:

Сестра Фильомена,
Настоятелька Дому Служебниць Пр. Н. Д. М.
Болехів, Чацького 2
Український Захист.

Сьогоднішні жінки.

— Знаєте, пані Шарабанська, що мій чоловік то без мене не може собі дати ради!

— То, пані, зовсім як і мій чоловік! Як пришиває собі ґудзик або цирує скарпитку, то я мушу йому насилити нитку!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

З родинного ювилею на памятник Шевченка у Львові.

Дня 14. вересня ц. р. зробили приятелі милу несподіванку для панства Марії і Володимира Сидоровичів з нагоди їх 20-літнього подружого життя. В годині 8 вечором прибули гості до дому Сидоровичів з гарним дарунком, почім усі разом відїхали до заводу п. Івана Штогрина, власника Перфект Лондрі, де в просторій салі застали суто заставлені столи. Гостину відкрив п. С. Зілінський, витаючи ювилятів, та за згодою присутніх покликав на товстместра п. І. Лисака, котрий переповів історію молодят від тих часів, як їм приходилося спільно працювати на народній ниві в Нюарку. Який приємний і гарний був настрій, можна пізнати по тім, що кождий з присутніх зголошувався до слова та згадував спільно пережиті хвилини з ювилятами. Довшу бесіду виголосив п. Т. Каськів, місцевий учитель і диригент тов. Боян, дякуючи ювилятам за десятки літ праці в тов. Боян, у виступах на концертах та аматорських виставах і желаючи, щоб і їх син був також вихований на гарного українського патріота. М. Шумейко, предсідник Українського „Білдінґ енд Ловн Асошіейшон", зложив желання довголітньому секретареви і щирому працівникови, який докладав багато праці, щоб товариство дістало признання державної контролі і могло виплатити готівкою першу і другу серію уділів.

Дальше промовляли пп. Штогрин, Маційовський, Настюк, Присяжний, Гіба, Фесолович, Бакун, Литвин і інші. Щоби вшанувати це свято, на поклик п. Лисака і за заохотою д. Слободяна приявні зложили $76, а то: на памятник Тараса Шевченка, роботи Александра Архипенка, $70 і $6 на піддержку обох українських радіостацій у Ню Йорку.

При кінці пп. Сидоровичі подякували ініціяторам і гостям за честь та шану, за гарний дарунок для хати та за красну несподіванку, тобто жертву на культурні цілі для рідного краю.

По відспіванню многоліттєвія і кількох українських пісень молодші пустилися в танець, а старші веселою гутіркою забавлялись до пізної ночі.

Жертви зложили: панство Сидоровичі $11; Іван Штогрин $10; по $5: Р. Слободян, І. Лисак, П. Маційовський, В. Стасюк; В. Фесолович $3; по $2: Т. Каськів, А. Левицька, Е. Шкіра, Г. Залепський, В. Настюк, І. Настюк, В. Чуй, М. Шумейко, М. Колбі, С. Зілінський, В. Кармазин; по $1: С. Присяжний, В. Дубас, А. Сурма, І. Дубас, І. Райца, І. Коляска, Р. Бардаль, В. Гіба, І. Бакун і М. Литвин.

Збіркою занялись Р. Слободян і С. Зілінський.

Свій.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На народні цілі.

На бібліотеку для читальні Просвіти в селі Дичках, повіт Рогатин, зложили жертви наступні односельчани: І. Сенишин $3; М. Сташків, М. Іванушка, М. Береза, М. Надрічна, Д. Галичин і М. Філяк по $2; І. Галичин, В. Галичин, Г. Гірняк, І. Король, П. Харишин, Д. Гобер, Т. Красіцький, Ф. Миць, П. Деркач, Г. Біла, Т. Бережанська, В. Сенишин, В. Трач, Т. Кошута, О. Каспрак і Н. Іванців по $1; Г. Сташків, С. Гобер, П. Левків і М. Бережанський по 50 ц. Окремо І. Миць зібрав на ту ціль $10. Також на повищу ціль жертвувала М. Іванушка два вишивані ручники для розґравки. Ті ручники розіграно на концерті уладжованім 18-тим відділом Союза Українок у Джемейці, Л. Ай., і приходу було $8. Імпрезою занимались пані М. Іванушка й О. Цісик. Разом переслано через Обєднання $51.

За Комітет: **І. Галичин,** касієр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

З весілля на добродійні цілі.

Громадяни Андрій і Павлина Каролишин справляли своїй донечці весілля. Присутні гості зложили при тій нагоді $9.75, а то $4.50 на місцеву школу і $5.25 на визвольну боротьбу.

Зложили по $1: молоді Петро і Анна Козак, Андрій Каролишин, А. Каролишин, В. Кацюбинський з Ню Йорку, Анастасія Сидор з Вустер, Масс.; по 50 ц.: І. Паньків, В. Козак, Татіяна Гук, Й. Городиський, Й. Чагарин, І. Косик, І. Гуцал, А. Борис, Я. Процишин; В. Сарафин 25 ц. Збіркою занялася Ксеня Каролишин.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член 64 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $35. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзови. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Кондрат Гаврилюк,
Петерсон, Н. Дж.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 22 вересня, в церковній гали на Честнот вул., в 2-гій год. пополудні. Збори відбудуться в церковній гали тому, що в Клюбі буде забава. Просимо всіх членів прибути на збори і вирівнати свої належитости, бо в противнім разі будете наражені на суспендування. На зборах будемо принимати нових членів до Товариства і У. Н. Союза. — Н. Мазур, пр.; В. Мандзій, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 22 вересня, в годині 2:30 пополудні, в гали церковній. На ці збори має явитися кождий член і членкиня, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени щоб вирівняли свою належитість, або будуть суспендовані і стратять право до Товариства і У. Н. Союза. Будемо принимати нових членів і дітей без вступної оплати. Тому користайте з нагоди. — А. Скоципець, предс.; Н. Кіра, кас.; І. Маркович, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Подаємо до відома, що місячні сходини 14-го відділу відбудуться цеї пятниці, 20. вересня, в січовій салі при 229 Спрінгфілд Евені в 7-мій год. ввечір. Всі члени мусять точно явитись та принести місячні вкладки з книжочками. Ті члени, що книжочок не мають — одержать. Кождий член повинен приєднати хоч одного нового члена, бо лиш тим докажемо, що ми хочемо працювати для нашого відділу. — А. Баран, предс.; М. Отрок, кас.; Ст. Фік, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

У Букарешті.

Один сталий гість каварні „Сплендід" у Букарешті посперечався із старшим вейтером. Постановив пімститися на ньому.

Раз у суботу вечором, коли велика саля була повніська гостей, крикнув із порога на ввесь голос:

— Пане, втікайте! все викрилося!

До кількох секунд уся саля була порожна, а що гості не поплатили рахунків, старший вейтер мав велику втрату.

RADIO.

В середу ввечір, 25-го вересня, Юропіен Радіо Склеп, 10-та вулиця і евеню А, знов починає свою українську радіопередачу від години 9.30 до 10-тої що середи. Хто не забув ще радіо-програми Івана Приблудного та його жінки Гапки, той напевно буде радий цій новині. Першорядні артисти-співаки і орхестра для вашої забави передає через радіостацію WFAB (1300 кс.) Юропіен Радіо Склеп на 10-тій вулиці, ріг евеню А.

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ

(104)

Коли два горилі її вхопили, Ронда вже занехала надію, щоб колинебудь могла вийти на волю. Та несподівано якийсь білий чоловік, майже голий, зіскочив із звисаючої галузи. При помочі грубої палиці чоловік розправився з горилями й вони її лишили.

Але на її ще більший перестрах здивована дівчина почула, що її добродій почав ревіти. Тоді вона пригадала собі вияснення Творця, що його експеримент привів ріжні дивогляди на світ. Деякі з них були на половину людьми, а на половину горилями, інші були сполукою вигляду справжньої людини, але з мізком малпи.

Тепер ще більше горильочоловіків зіскочили з дерева, а тоді цей перший почав утікати із своєю бранкою. Несподівано над їх головами далися чути дикі крики. Чоловік і Ронда піднесли голови вгору і Ронда мимохіть видала крик здивування на те, що вона побачила.

Із гнучкістю малпи гойдалася на гиляці скупо вбрана, золотоволоса біла дівчина з прегарним личком, але викривленим із злости. Горилі відступилися на бік, хоч і муркотіли з негодування. Та вона не звертала на них уваги, а гналася просто на Ронду, начеб хотіла роздерти її на куски.